

Operace na datových strukturách

Aleš Horák

E-mail: hales@fi.muni.cz

<http://nlp.fi.muni.cz/uui/>

Obsah:

- Práce se seznamy
- Binární stromy
- Reprezentace grafů

Práce se seznamy

OPERACE NA DATOVÝCH STRUKTURÁCH

Seznam:

- rekurzivní datová struktura
- uspořádaná posloupnost prvků (libovolných termů včetně seznamů)
- operátor $/2$; prázdný seznam $[]$
- **.(Hlava,Tělo)**, alternativně **[Hlava|Tělo]**, **Hlava** je (typu) *prvek seznamu*, **Tělo** je (typu) *seznam*

$.(a,[])$	$[a]$	$[a []]$
$.(a,.(b,.(c,[])))$	$[a,b,c]$	$[a,b [c]], [a [b,c]], [a,b,c []],$ $[a [b,c []]], [a [b [c []]]]$
...	$[a1,[[b3,c3],d2,e2],f1]$...

PRÁCE SE SEZNAMY – member

member(+Prvek,+Seznam) – true, pokud v seznamu existuje zadaný prvek

1. **member(X,[X|_]).**
member(X,[_|T]) :- member(X,T).
 ?- **member(a,[X,b,c]).**
 X=a
 Yes

2. **member(X,[Y|_]) :- X == Y.**
member(X,[_|T]) :- member(X,T).
 ?- **member(a,[X,b,c]).** ?- **member(a,[a,b,a]),write(ok),nl,fail.**
 No ok
 ok
 No

3. **member(X,[Y|_]) :- X == Y.**
member(X,[Y|T]) :- X \== Y, member(X,T).
 ?- **member(a,[a,b,a]),write(ok),nl,fail.**
 ok
 No

PRÁCE SE SEZNAMY – del A insert

predikát **del(+A,+L,-Vysl)** smaže všechny výskyty prvku **A** ze seznamu **L**

del1(+A,+L,-Vysl) smaže vždy jeden (podle pořadí) výskyt prvku **A** v seznamu **L**

del(_ ,[],[]).
del(A,[A|T],V) :- del(A,T,V).
del(A,[H|T1],[H|T2]) :- A \= H, del(A,T1,T2).
del1(A,[A|T],T).
del1(A,[H|T1],[H|T2]) :- del1(A,T1,T2).

?- **del(1,[1,2,1,1,2,3,1,1], L).**
 L = [2, 2, 3]
 Yes
 ?- **del1(1,[1,2,1],L).**
 L = [2, 1] ;
 L = [1, 2] ;
 No

insert(+A,+L,-Vysl) vkládá postupně (při žádosti o další řešení) na všechny pozice seznamu **L** prvek **A**
 jednoduchý **insert1(+A,+L,-Vysl)** vloží **A** na začátek seznamu **L** (ve výsledku **Vysl**)

insert(A,L,[A|L]).
insert(A,[H|T1],[H|T2]) :- insert(A,T1,T2).
insert1(X,List,[X|List]).

?- **insert(4,[2,3,1],L).**
 L = [4, 2, 3, 1] ;
 L = [2, 4, 3, 1] ;
 L = [2, 3, 4, 1] ;
 L = [2, 3, 1, 4] ;
 No

PRÁCE SE SEZNAMY – PERMUTACE

1. pomocí **insert**

perm1 ([],[]).
perm1([H|T],L):- **perm1**(T,V), insert(H,V,L).
 ?- **perm1**([1,2,3],L).
 L = [1, 2, 3] ;
 L = [2, 1, 3] ;
 L = [2, 3, 1] ;
 L = [1, 3, 2] ;
 L = [3, 1, 2] ;
 L = [3, 2, 1] ;
 No

2. pomocí **del1**

perm2 ([],[]).
perm2(L,[X|P]) :- del1(X,L,L1),**perm2**(L1,P).

3. pomocí **append**

perm3 ([],[]).
perm3(L,[H|T]) :- append(A,[H|B],L),append(A,B,L1), **perm3**(L1,T).

PRÁCE SE SEZNAMY – append

append(?Seznam1,?Seznam2,?Seznam) – Seznam je spojení seznamů Seznam1 a Seznam2

append([],L,L).
append([H|T1],L2,[H|T]) :- **append**(T1,L2,T).

predikát **append** je **vícsměrný**:

?- **append**([a,b],[c,d],L).
 L = [a, b, c, d]
 Yes
 ?- **append**(X,[c,d],[a,b,c,d]).
 X = [a, b]
 Yes
 ?- **append**(X,Y,[a,b,c]).
 X = [] Y = [a, b, c];
 X = [a] Y = [b, c];
 X = [a, b] Y = [c];
 X = [a, b, c] Y = [];
 No

PRÁCE SE SEZNAMY – VYUŽITÍ append

predikát **append** je všestranně použitelný:

member(X, Ys)	:– append (As, [X Xs], Ys).
last(X, Xs)	:– append (As, [X], Xs).
prefix(Xs, Ys)	:– append (Xs, As, Ys).
suffix(Xs, Ys)	:– append (As, Xs, Ys).
sublist(Xs, AsXsBs)	:– append (AsXs, Bs, AsXsBs), append (As, Xs, AsXs).
adjacent(X, Y, Zs)	:– append (As, [X, Y Ys], Zs).

PRÁCE SE SEZNAMY – EFEKTIVITA append

Efektivní řešení predikátu **append** – **rozdílové seznamy** (difference lists)

Rozdílový seznam se zapisuje jako **Seznam1-Seznam2**.

Např.: **[a,b,c]** ... **[a,b,c]** - **[]** nebo **[a,b,c,d]** - **[d]** nebo **[a,b,c,d,e]** - **[d,e]**, obecně **[a,b,c|X]** - **X**
[] ... **A-A**
[a] ... **[a|A]-A**

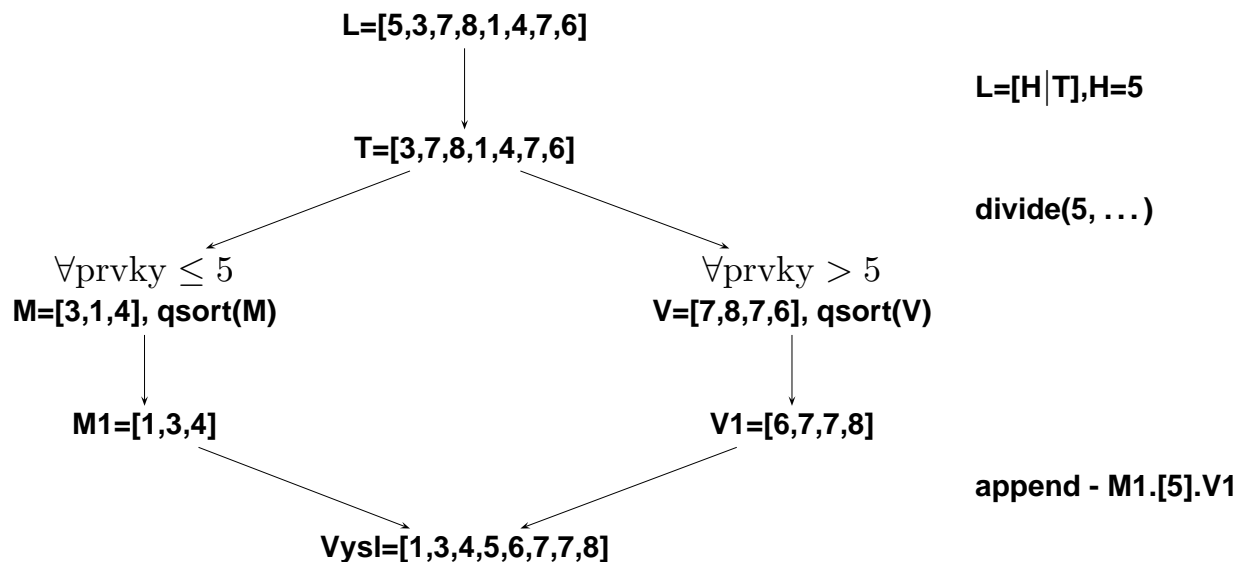
Seznam2 jako volná proměnná slouží jako "ukazatel" na konec seznamu **Seznam1**

predikát **append** s rozdílovými seznamy (**append_dl**):

append_dl (A-B, B-C, A-C).
?– append_dl ([a,b X]-X, [c,d Y]-Y, Z).
X = [c, d Y]
Y = Y
Z = [a, b, c, d Y] - Y
Yes

TŘÍDĚNÍ SEZNAMŮ — quicksort

predikát `qsort(+L,-Vysl)` – třídí seznam `L` technikou **rozděl a panuj**

TŘÍDĚNÍ SEZNAMŮ — quicksort

predikát `qsort(+L,-Vysl)` – třídí seznam `L` technikou **rozděl a panuj**

```

qsort([],[]) :- !.           % "řez" – zahod další možnosti řešení
qsort([H],[H]) :- !.
qsort([H|T],L) :- divide(H,T,M,V),
                  qsort(M,M1), qsort(V,V1),
                  append(M1,[H|V1],L).
  
```

```

divide(_ ,[],[],[]) :- !.
divide(H,[K|T],[K|M],V) :- K=<H, !, divide(H,T,M,V).
divide(H,[K|T],M,[K|V]) :- K>H, divide(H,T,M,V).
  
```

TŘÍDĚNÍ SEZNAMŮ — quicksort II

predikát **qsort_dl(+L,-Vysl)** – efektivnější varianta predikátu **qsort** s rozdílovými seznamy

```
qsort(L,S):- qsort_dl(L,S-[]).
```

```
qsort_dl([], A-A).
```

```
qsort_dl([H|T],A-B):- divide(H,T,L1,L2),
                       qsort_dl(L2,A1-B),
                       qsort_dl(L1,A-[H|A1]).
```

```
divide(_ ,[],[],[]) :- !.
```

```
divide(H,[K|T],[K|M],V):- K=<H, !, divide(H,T,M,V).
```

```
divide(H,[K|T],M,[K|V]):- K>H, divide(H,T,M,V).
```

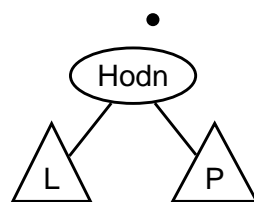
Binární stromy

USPOŘÁDANÉ BINÁRNÍ STROMY

Reprezentace binárního stromu:

→ nil – prázdný strom

→ t(L,Hodn,P) – strom

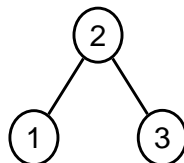

Příklady stromů:

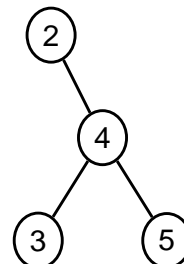
t(nil,8,nil)

t(t(nil,1,nil),2,t(nil,3,nil))

t(nil,2,t(t(nil,3,nil),4,t(nil,5,nil)))

PŘIDÁVÁNÍ DO BINÁRNÍHO STROMU

addleaf(+T,+X,-Vysl) přidá do binárního stromu **T** hodnotu **X** na správnou pozici vzhledem k seřídění stromu

```
addleaf(nil,X,t(nil,X,nil)).
addleaf(t(Left,X,Right),X,t(Left,X,Right)).
addleaf(t(Left,Root,Right),X,t(Left1,Root,Right)) :- Root>X,addleaf(Left,X,Left1).
addleaf(t(Left,Root,Right),X,t(Left,Root,Right1)) :- Root<X,addleaf(Right,X,Right1).
```

? – **addleaf**(nil,6,T), **addleaf**(T,8,T1), **addleaf**(T1,2,T2), **addleaf**(T2,4,T3), **addleaf**(T3,1,T4).

...
T4 = t(t(t(nil,1,nil),2,t(nil,4,nil)),6,t(nil,8,nil))

? – **addleaf**(t(t(t(nil,1,nil),2,t(nil,3,nil)),4,t(nil,5,nil)),
6,t(t(nil,7,nil),8,t(nil,9,nil))),
10,
T).

T = t(t(t(nil,1,nil),2,t(t(nil,3,nil),4,t(nil,5,nil))),
6,t(t(nil,7,nil),8,t(nil,9,t(nil,10,nil))))

ODEBÍRÁNÍ Z BINÁRNÍHO STROMU

Predikát **addleaf** není vícesměrný ☹ ⇒ nelze definovat:

```
del(T,X,T1) :- addleaf(T1,X,T).
```

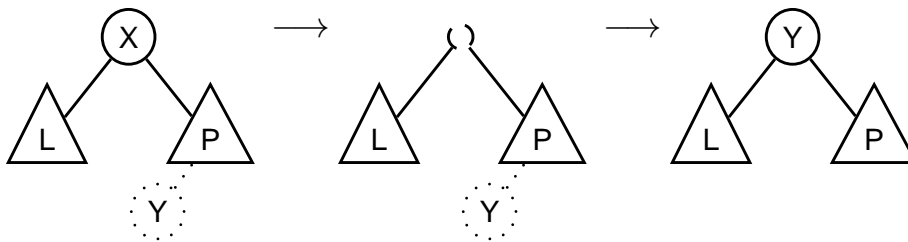

ODEBÍRÁNÍ Z BINÁRNÍHO STROMU

správný postup:

- pokud je odebíraná hodnota v **listu** → nahradí se hodnotu **nil**
- jestliže je ale v **kořenu** (pod)stromu → je nutné tento (pod)strom přestavět

Přestavba binárního stromu při odstraňování kořene **X**:

ODEBÍRÁNÍ Z BINÁRNÍHO STROMU

delleaf(+T,+X,-Vysl) odstraní ze stromu **T** uzel s hodnotou **X**

```

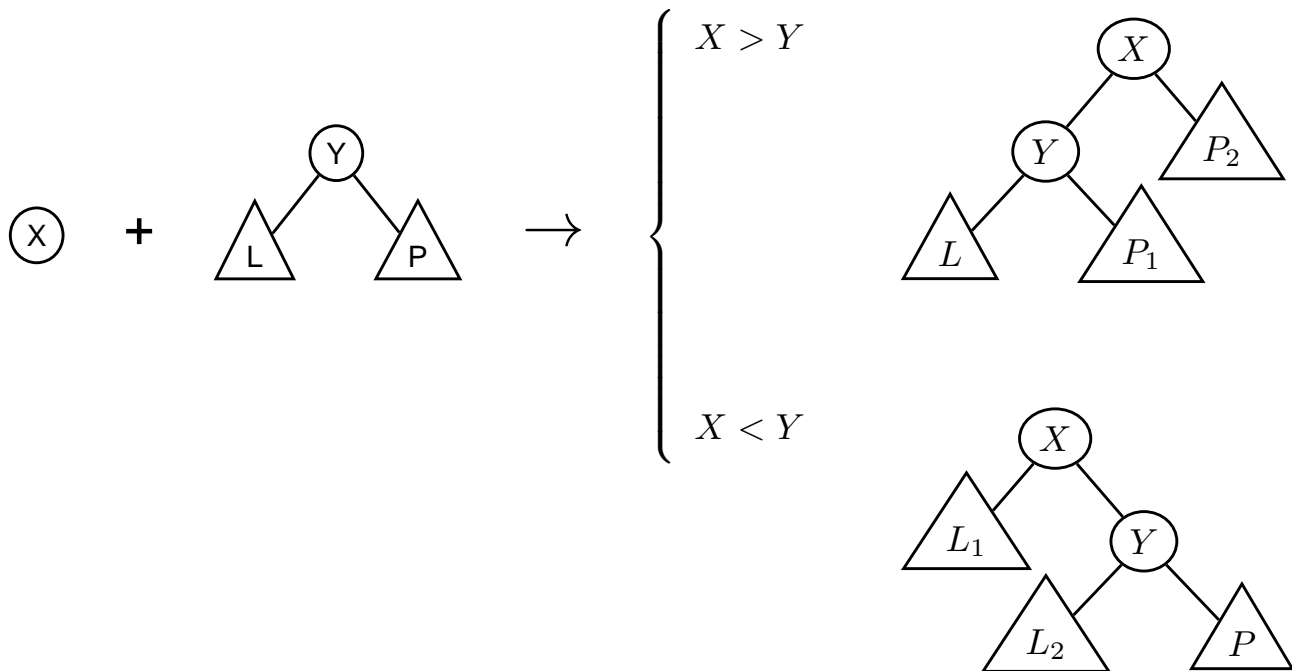
delleaf(t ( nil , X,Right),X,Right).
delleaf(t ( Left , X, nil ), X,Left).
delleaf(t ( Left , X,Right),X,t ( Left , Y,Right1)) :- delmin(Right,Y,Right1).
delleaf(t ( Left , Root,Right),X,t ( Left1 , Root,Right)) :- X<Root,delleaf(Left,X,Left1).
delleaf(t ( Left , Root,Right),X,t ( Left , Root,Right1)) :- X>Root,delleaf(Right,X,Right1).

delmin(t ( nil , Y,R),Y,R).
delmin(t (Left , Root,Right),Y,t (Left1 , Root,Right)) :- delmin(Left,Y,Left1).

```


VÍCESMĚRNÝ ALGORITMUS PRO VKLÁDÁNÍ/ODEBÍRÁNÍ

Jiný způsob vkládání:

VÍCESMĚRNÝ ALGORITMUS PRO VKLÁDÁNÍ/ODEBÍRÁNÍ

add(?T,+X,?Vysl) přidá do binárního stromu T uzel s hodnotou X s přeuspořádáním stromu (jako kořen nebo jinam při navracení)

```
% přidej jako kořen
add(T,X,T1) :- addroot(T,X,T1).
% nebo kamkoliv do stromu (se zachováním uspořádání)
add(t(L,Y,R),X,t(L1,Y,R)) :- gt(Y,X),add(L,X,L1).
add(t(L,Y,R),X,t(L,Y,R1)) :- gt(X,Y),add(R,X,R1).
addroot(nil,X,t(nil,X,nil)).
addroot(t(L,Y,R),X,t(L1,X,t(L2,Y,R))) :- gt(Y,X),addroot(L,X,t(L1,X,L2)).
addroot(t(L,Y,R),X,t(t(L,Y,R1),X,R2)) :- gt(X,Y),addroot(R,X,t(R1,X,R2)).
addroot(t(L,X,R),X,t(L,X,R)).
```

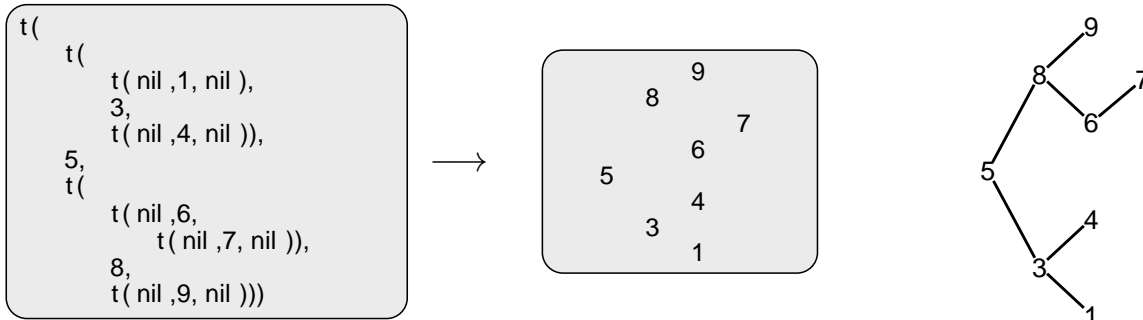
Definice predikátu **gt(X,Y)** – na konečném uživateli.

Funguje i “obráceně” \Rightarrow lze definovat:

```
del(T,X,T1) :- add(T1,X,T).
```

VÝPIS BINÁRNÍHO STROMU

pomocí odsazení zobrazujeme úroveň uzlu ve stromu a celkové uspořádání uzlů (strom je tedy zobrazen “naležato”)

show(+T) vypíše obsah uzlů stromu **T** se správným odsazením

```
show(T) :- show2(T,0).
show2(nil,-).
show2(t(L,X,R),Indent) :- Ind2 is Indent+2,show2(R,Ind2),tab(Indent),
write(X),nl,show2(L,Ind2).
```

Reprezentace grafů

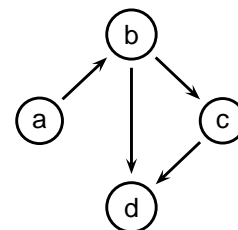
REPREZENTACE GRAFŮ

Příklady způsobů reprezentace grafů (v Prologu):

① term **graph(V,E)**, kde **V** je seznam vrcholů grafu a **E** je seznam hran grafu.

Každá hrana je tvaru **e(V1,V2)**, kde **V1** a **V2** jsou vrcholy grafu.

```
G = graph([a,b,c,d],[e(a,b),e(b,d),e(b,c),e(c,d)]).
```

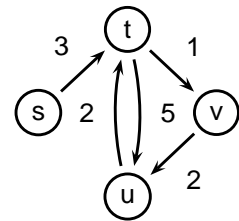

znázorňuje **orientovaný graf**

② **vgraph(V,E)** definuje uspořádanou dvojici seznamů vrcholů (**V**) a hran (**E**).

Hrany jsou tvaru **a(PocatecniV, KoncovyV, CenaHrany)**.

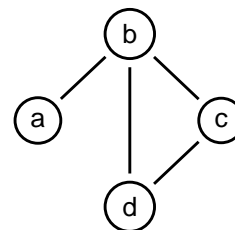
```
G = vgraph([s,t,u,v],[ a(s,t,3), a(t,v,1), a(t,u,5), a(u,t,2), a(v,u,2)]).
```


znázorňuje **orientovaný ohodnocený graf**

③ graf může být uložen v programové databázi jako posloupnost faktů (i pravidel).

```
edge(g3,a,b).
edge(g3,b,c).
edge(g3,b,d).
edge(g3,c,d).
edge(X,A,B) :- edge(X,B,A).
```


díky přidání pravidla představuje **neorientovaný graf** (bez pravidla je orientovaný).

CESTY V GRAFECH

Cesta v neorientovaném grafu:

path(+A,+Z,+Graf,-Cesta) v grafu **Graf** najde z vrcholu **A** do vrcholu **Z** cestu **Cesta** (**Graf** je ve tvaru 1).

```
path(A,Z,Graf,Cesta) :- path1(A,[Z],Graf,Cesta).
path1(A,[A|Cesta1],_,[A|Cesta1].
path1(A,[Y|Cesta1],Graf,Cesta) :- adjacent(X,Y,Graf), \+ member(X,Cesta1),
    path1(A,[X,Y|Cesta1],Graf,Cesta).
adjacent(X,Y,graph(Nodes,Edges)) :- member(e(X,Y),Edges);member(e(Y,X),Edges).
```

\+ Cíl - negace, not

CESTY V GRAFECH II

Cesta v ohodnoceném neorientovaném grafu:

path(+A,+Z,+Graf,-Cesta,-Cena) hledá libovolnou cestu z jednoho vrcholu do druhého a její cenu v ohodnoceném neorientovaném grafu.

path(A,Z,Graf,Cesta,Cena) :- path1(A,[Z],0,Graf,Cesta,Cena).

path1(A,[A|Cesta1],Cena1,Graf,[A|Cesta1],Cena1).

**path1(A,[Y|Cesta1],Cena1,Graf,Cesta,Cena) :- adjacent(X,Y,CenaXY,Graf),
 \+ member(X,Cesta1), Cena2 is Cena1+CenaXY,
 path1(A,[X,Y|Cesta1],Cena2,Graf,Cesta,Cena).**

adjacent(X,Y,CenaXY,Graf) :- member(X-Y/CenaXY,Graf);member(Y-X/CenaXY,Graf).

Graph je seznam hran ve tvaru **X-Y/CenaXY** (viz **adjacent**).

KOSTRA GRAFU

Kostra grafu je strom, který prochází všechny vrcholy grafu a jehož hrany jsou zároveň hranami grafu.

stree(Graph,Tree) :- member(Edge,Graph),spread([Edge],Tree,Graph).

spread(Tree1,Tree,Graph) :- addedge(Tree1,Tree2,Graph),spread(Tree2,Tree,Graph).

spread(Tree,Tree,Graph) :- \+ addedge(Tree,_,Graph).

**adddedge(Tree,[A-B|Tree],Graph) :- adjacent(A,B,Graph),node(A,Tree),
 \+ node(B,Tree).**

adjacent(A,B,Graph) :- member(A-B,Graph);member(B-A,Graph).

node(A,Graph) :- adjacent(A,_,Graph).

?- stree([a-b,b-c,b-d,c-d],T).
 T = [b-d, b-c, a-b]
 Yes

